

Volební systém pro komunální volby

Volební systém používaný při volbách do obecních zastupitelstev je – i když se tak na první pohled nemusí zdát – tím nejkomplikovanějším, který je v České republice používán.

Volič má k dispozici tolik hlasů, kolik se volí zastupitelů (v naší obci tedy 15) a může své hlasy rozdělit podle svého uvážení mezi více kandidátek. A právě tato skutečnost je v jistém ohledu zavádějící. Volič totiž často v dobré víře pečlivě studuje jmenné seznamy kandidátů, hledá ty nejvhodnější osobnosti a napříč kandidátkami tyto osobnosti křížkuje. Neuvědomuje si ale, že hlas pro kandidáta je v první řadě hlasem pro danou stranu (kandidátku).

Jak lze hlasovat?

1. Nejjednodušší je zaškrtnout jednu stranu – v tom případě případnou všechny hlasy jí. Pokud se volí 15tičlenné zastupitelstvo, a strana skutečně postavila 15 kandidátů, dostala od voliče všech 15 hlasů. V případě, že však strana nepostavila plný počet kandidátů, volič vlastně nevyužil všechny své hlasy.
2. Další možností je hlasovat napříč mezi stranami. Volič může zaškrtnout až tolik jednotlivých kandidátů, kolik se v obci nebo obvodě volí zastupitelů. Nesmí se však přepočítat a udělit „křížků“ víc – pak by byl celý jeho hlas neplatný.
3. Poslední možností je kombinace výše uvedených možností. Volič tedy zaškrtně stranu a kromě toho označí jednotlivce z ostatních stran. Opět nesmí překročit celkový počet volených zastupitelů. Zůstaňme u příkladu 15tičlenné kandidátky. Kromě ní volič zaškrtnl tři další jednotlivce z konkurenčních stran. V tom případě udělil „své“ straně 12 hlasů a dalším třem stranám po jednom hlasu. Volič by v tomto případě měl vědět, že jeho hlas nedostali tři nejnižší postavení kandidáti příslušné strany. „Hlasy napříč“ jdou právě na jejich úkor.

Jak probíhá rozdělení mandátů?

Nejprve se sečtou všechny hlasy, které voliči udělili jednotlivým stranám a (což je důležité) kandidátům. Pomocí d'Hondtova dělitele se určí, kolik mandátů připadne jednotlivým kandidátkám a až pak se začne zjišťovat, kdo z kandidátů je skutečně zvolený. Tedy začne se zjišťovat, zda „křížky“ u jednotlivých jmen zamíchaly pořadím. Nestáčí totiž kandidáty seřadit jednoduše podle toho, kolik nasbírali hlasů – k tomu, aby se kandidát posunul ze spodních míst kandidátky nahoru, musí splnit poměrně přísnou podmínku. Musí získat o 10 % víc hlasů, než činí průměr na kandidáta v rámci dané kandidátky. A získat takový počet hlasů bývá – zvláště ve větších městech a obcích – obtížné. V extrémních případech tak mohou být zvoleni kandidáti z prvních míst, a to navzdory tomu, že nasbírali řádově menší počet křížků.